

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра фінансів і кредиту

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи,

проф. Гаврилюк С. В. _____

_____ 2013 р.

ФІНАНСИ

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

галузі знань 0305 – Економіка та підприємництво

напрямок підготовки 6.030509 – “Облік і аудит”, 6.030504 – “Економіка

підприємства”

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінанси» для студентів галузі знань 0305 – Економіка та підприємництво, напряму підготовки 6.030509 – “Облік і аудит”, 6.030504 – “Економіка підприємства”.

” ____ ” _____, 2013 р. – с.

Розробники: Грудзевич І. Т., к.е.н, доцент, завідувач кафедри фінансів і кредиту

Рецензент: Левицький В.В., к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри
протокол № 10 від 03. 06. 2013 р.

Завідувач кафедри: _____ (Грудзевич І.Т.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією Інституту економіки та менеджменту
протокол № ____ від _____ серпня 2013р.

Голова науково-методичної
комісії факультету (інституту) _____ (Бегун С.І.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

© Грудзевич І.Т., 2013
(Прізвище, ініціали)

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Фінанси», складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «Бакалавр» галузі знань 0305 – Економіка та підприємництво, напряму підготовки 6.030509 – “Облік і аудит”, 6.030504 – “Економіка підприємства”.

Нові вимоги до фінансів економічної системи ринкового типу, що запроваджувалася в Україні після здобуття незалежності не встигли реалізуватись у часі до настання економічної кризи. В ситуації, що склалася, важливо зрозуміти роль фінансів в економічній стабілізації економіки. Сьогодні у тлумаченні ролі і місця фінансів у цьому важливому для суспільства процесі спостерігаються розбіжності. Не існує єдиної думки і щодо розуміння таких важливих термінів, як фінанси домогосподарств, централізовані фонди, страхування, податкова система і податкова реформа та інших. По різному оцінюється роль фінансів як інструменту реалізації економічної політики держави, їх вплив на економічні процеси на мікро- і макрорівні.

У такій ситуації важливо зрозуміти суть фінансів, способи та методи їх застосування для виходу з економічної кризи. Це, звісно, потребує фундаментальних та глибоких фінансових знань, а отже, й відповідної підготовки фахівців з фінансів.

Пропонована робоча програма відповідає типовій програмі дисципліни “Фінанси” та рекомендована студентам вищих навчальних закладів економічного спрямування, які здобувають фахову освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра, спеціаліста, а іншим студентам, які вивчають курс «Фінанси», зокрема географам, політологам, економістам-міжнародникам тощо.

Робоча програма є узагальненням напрацювань у сфері фінансів.

Метою робочої навчальної програми є здобуття студентами фундаментальних знань з функціонування фінансів та їх впливу на соціально-економічний розвиток суспільства, розуміння ролі і місця кожної ланки фінансової системи країни та фінансової системи в цілому.

Програма розрахована на навчання за кредитно-модульною системою, що відповідає вимогам Болонського процесу, який упроваджено у вищих навчальних закладах України. Зміст програми в логічній послідовності відображає структуру курсу. Виділено два модулі: “Фінанси та фінансова система” та “Державні фінанси та фінанси підприємств”. Кожна тема робочої програми містить перелік теоретичних питань, їх виклад, завдання з індивідуальної роботи, тестовий контроль для перевірки знань, рекомендовану літературу до вивчення теми.

Предмет: економічні відносини, що виникають у процесі руху фінансових ресурсів між державою, юридичними і фізичними особами та опосередковуються спеціалізованими фінансовими інститутами.

Міждисциплінарні зв'язки. Деякі розділи курсу «Фінанси» зв'язані з іншими економічними дисциплінами, які студенти вивчали раніше та будуть вивчати у майбутньому, зокрема: «Основи економічної теорії», «Макроекономіка», «Економіка підприємства», «Теорія фінансів», «Гроші та кредит», «Банківська справа», «Бухгалтерський облік», «Податкова система» та ін.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

1. Фінанси та фінансова система
2. Державні фінанси та фінанси підприємств

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: надати фундаментальні знання з функціонування фінансів та їх впливу на соціально-економічний розвиток суспільства, розуміння ролі і місця кожної ланки фінансової системи країни та фінансової системи в цілому.

Завдання:

- вивчення суті фінансів та фінансової науки;
- досконале освоєння знань про фінансову та бюджетну систему держави;

- набуття практичних навичок аналізу джерел доходів та напрямків витрачання коштів у всіх ланках фінансової системи, знання їх специфіки;
- з'ясування суті міжнародних фінансів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- сутність фінансів, їх функції та роль, вплив на економіку країни через фінансову політику та фінансовий механізм;
- організаційну структуру ринку цінних паперів;
- сутність страхового захисту та значення податкової політики;
- основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства;
- сутність та структуру місцевих та державних фінансів;
- сутність та функціональне призначення міжнародних фінансів.

вміти:

- проводити аналіз структури та руху активів підприємства;
- складати звітність про результати фінансової діяльності підприємства за визначеною формою;
- визначати розмір доходів і витрат, надходжень і відрахувань коштів, взаємовідносини з бюджетом, податковими органами, банками та ін.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 144 години / 4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ФІНАНСИ ТА ФІНАНСОВА СИСТЕМА

Тема 1. Фінанси та фінансова наука

- 1.1. Сутність фінансів та їх необхідність у суспільстві
- 1.2. Історія виникнення та розвитку фінансів
- 1.3. Предмет і метод фінансової науки
- 1.4. Функції і роль фінансів. Характеристика розподільної функції фінансів
- 1.5. Характеристика контрольної функції та механізму її дії
- 1.6. Характеристика принципів фінансів
- 1.7. Взаємозв'язок і відмінності фінансів з іншими економічними категоріями

Тема 2. Фінансова система держави

- 2.1. Типи фінансових систем та їх характеристика
- 2.2. Характеристика різних підходів до структуризації фінансової системи
- 2.3. Структурна побудова фінансової системи
- 2.4. Принципи побудови, характерні риси та завдання фінансових систем
- 2.5. Управління фінансовою системою
- 2.6. Зарубіжний досвід управління фінансовими системами
- 2.7. Нормативно-правова база функціонування фінансової системи

Тема 3. Фінансова політика держави. Фінансовий контроль та фінансовий механізм

- 3.1. Фінансова політика та її складові частини
- 3.2. Шляхи реалізації фінансової політики держави
- 3.3. Етапи формування фінансової політики держави
- 3.4. Цілі та завдання фінансової політики держави
- 3.5. Фінансовий механізм реалізації фінансової політики
- 3.6. Фінансовий контроль. Принципи його організації, види та методи
- 3.7. Поняття про аудит, його принципи, порядок проведення

Тема 4. Фінансові ресурси та фінансові резерви

- 4.1. Економічна суть фінансових ресурсів
- 4.2. Склад та структура фінансових ресурсів
- 4.3. Баланс фінансових ресурсів держави
- 4.4. Джерела формування фінансових ресурсів підприємств та напрями використання фінансових ресурсів підприємств
- 4.5. Особливості формування фінансових ресурсів домогосподарств.
- 4.6. Фінансові резерви та їх призначення

Тема 5. Фінансовий ринок

- 5.1. Роль, місце та функції фінансового ринку
- 5.2. Структура фінансового ринку
- 5.3. Характеристика суб'єктів фінансового ринку
- 5.4. Основні об'єкти фінансового ринку та їх характеристика
- 5.5. Ринок цінних паперів і його регулювання

Тема 6. Фінансовий менеджмент

- 6.1. Теоретичні основи фінансового менеджменту
- 6.2. Менеджмент державних фінансів (бюджетний менеджмент)
- 6.3. Фінансовий менеджмент суб'єктів господарювання
- 6.4. Функції фінансового менеджменту

Тема 7. Фінансові плани і прогнози

- 7.1. Зміст та завдання фінансового планування
- 7.2. Принципи та функції фінансового планування
- 7.3. Етапи та методи у фінансовому плануванні
- 7.4. Система фінансових планів

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ ТА ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

Тема 8. Фінанси підприємницьких структур

- 8.1. Фінанси підприємницьких структур, їх суть та сфери застосування
- 8.2. Організаційно-правові форми здійснення фінансово-господарської діяльності
- 8.3. Організація та джерела фінансування діяльності підприємницьких структур
- 8.4. Роль та структура капіталу підприємства
- 8.5. Фінансові результати діяльності підприємств

Тема 9. Страхування та страховий ринок

- 9.1. Економічна необхідність, суть та значення страхування
- 9.2. Функції та принципи страхування
- 9.3. Класифікація страхування за видами та формами
- 9.4. Ринок страхових послуг та його структура

Тема 10. Податки та податкова система

- 10.1. Економічна суть, характерні ознаки та призначення податків
- 10.2. Елементи системи оподаткування
- 10.3. Функції податків та їх прояв
- 10.4. Принципи оподаткування та їх характеристика
- 10.5. Класифікація та основні види податків
- 10.6. Склад та структура податкової системи держави

Тема 11. Державні фінанси та державний бюджет

- 11.1. Державні фінанси в фінансовій системі країни
- 11.2. Бюджет та бюджетна система

- 11.3. Бюджетний устрій та його принципи
- 11.4. Склад доходів бюджету та їх класифікація
- 11.5. Податкові надходження до бюджету
- 11.6. Видатки бюджету та їх класифікація
- 11.7. Бюджетний дефіцит та методи його усунення
- 11.8. Державний кредит та Державний борг

Тема 12. Місцеві фінанси

- 12.1. Місцеві фінанси і система місцевих бюджетів
- 12.2. Доходи місцевих бюджетів
- 12.3. Структура видатків місцевих бюджетів
- 12.4. Бюджетне регулювання
- 12.5. Міжбюджетні трансферти
- 12.6. Фінанси комунальних підприємств

Тема 13. Централізовані фонди цільового призначення

- 13.1. Державні цільові фонди та їх класифікація
- 13.2. Пенсійний фонд України
- 13.3. Фінансові проблеми пенсійної реформи в Україні.
- 13.4. Державний фонд загальнообов'язкового соціального страхування на випадок безробіття створений.
- 13.5. Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
- 13.6. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, які спричинили втрату працездатності

Тема 14. Міжнародні фінанси та міжнародні фінансово-кредитні установи

- 14.1. Суть та структура міжнародних фінансів
- 14.2. Міжнародний фінансовий ринок
- 14.3. Фінанси міжнародних організацій та інститутів
- 14.4. Міжнародні фінансові операції

3. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

Екзамен проводиться у письмовій формі. Екзаменаційний білет містить 30 тестів (2 бали за кожен правильну відповідь).

4. Методи та засоби діагностики успішності навчання.

В процесі вивчення дисципліни використовують такі методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- оцінювання виконання ІНДЗ;
- письмовий екзамен.

5. Список джерел

1. Азаренкова Г. М. Фінанси: Практикум: навч. посіб./ Г. М. Азаренкова, І. І. Борисенко. — К. : Знання, 2008. — 279 с.
2. Александрова М. М. Гроші. Фінанси. Кредит. : навч.-метод. посіб./ М. М. Александрова, С. О. Маслова. — К. : ЦУЛ, 2002. — 336 с.
3. Бюджетний менеджмент: підруч./ [В. Федоров, В. Опарін, Л. Сафонова та ін.] ; за заг. ред. В. Федосова. — К: КНЕУ, 2004. — 864 с.
4. Василик О. Д. Теорія фінансів: підруч. ; [4-те вид., доп.] / Остап Дмитрович Василик. — К. : НІОС, 2003. — 416 с.
5. Венгер В. В. Фінанси: навч посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.В. Венгер. – К.: Центр

учбової літератури, 2009. — 432 с.

6. Голуб А. Г. Гроші. Кредит. Банки. / Голуб А. Г., Семенюк А. П., Смовженко Т. С. — Львів: Центр Європи, 1997. — 206 с.

7. Грищенко О. Гроші та грошово-кредитна політика: навч. посіб. / Олена Грищенко. — К. : Основи, 1996. — 180 с.

8. Долан Э. Дж. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика / Долан Э. Дж., Кэмпбелл К. Д., Кэмпбелл Р. Дж. ; пер. с англ. В. Лукашевича. — М.: Туран, 1996. — 496 с.

9. Круглов В. В. Основы международных валютно-кредитных и финансовых отношений: учеб. для вузов / В. В. Круглов. — М. : Инфра-М, 1998. — 432 с.

10. Кравченко В. І. Місцеві фінанси України: навч. посіб. / Василь Іванович Кравченко. — К. : Знання, 1999. — 487 с.

11. Крисоватий А. І. Податковий менеджмент: навч. посіб. / А. І. Крисоватий, А.Я. Кізіма. — Тернопіль: Карт-бланш, 2004. — 304с.

12. Кудряшов В. П. Курс фінансів: навч. посіб. / В.П. Кудряшов. — К. : Знання, 2008. — 431 с.

13. Лагутін В. Д. Кредитування: теорія і практика: навч. посіб. / Василь Дмитрович Лагутін. — К. : Знання, 2000. — 215 с.

14. Опарін В. М. Фінанси (загальна теорія): навч. посіб. ; [2-е вид., доп. і перероб.] / Валерій Михайлович Опарін. — К. : КНЕУ, 2002. — 164 с.

15. Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти). / Валерій Михайлович Опарін. — К. : КНЕУ, 2005. — 240 с.

16. Пасічник Ю. В. Бюджетна система: навч. посіб. / Юрій Васильович Пасічник. — Черкаси: Відлуння, 1999. — 376 с.

17. Фінанси: навч. посіб. / [В.І. Оспіщев, Л.І. Лачкова, О.П. Близнюк та ін.] ; за ред.. В.І. Оспіщева. — [2-ге вид.]. — К. : Знання, 2008. — 366 с.

18. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 : із змінами, внесеними згідно із Законами України // Відомості Верховної Ради України. — 2011. — № 13–14, № 15–16, № 17, ст. 112